

Depressionen som eksempel

Hele registeret af sindsstemninger og følelser er tæt forbundet med et tilsvarende register af kropslige erfaringer. Og hvad kroppen erfarer, afhænger naturligvis blandt andet af hvilket klima, den befinder sig i. Man kan tage depressionen som eksempel. Depression betyder på fransk og engelsk både 'depression' og 'lavtryk', og når man er deprimeret – nedtrykt, 'lavtrykt' – svarer det til en kropslig erfaring af det meteorologiske fænomen lavtryk: Himlen mørkner, skyerne hænger lavt, udsynet indskrænkes, det blæser koldt mod huden, regner måske. Det er mere eller mindre ubehageligt at være i, og kroppen reagerer konkret, fysisk: Man bøjer nakken, runder ryggen, man bliver faktisk lidt lavere, når det er lavtryk, man føler sig tung – som om man af de lavthængende skyer virkelig blev trykket ned, nedtrykt. Hvis man med sproget vil beskrive, hvordan det er at være deprimeret, tror jeg ikke, man kan gøre det uden at bruge billeder, der er forbundet med lavtryk.

Depressionen er en specifik forbindelse mellem sind og klima, temperament og temperatur. Om vinteren stiger antallet af psykologiske depressioner som bekendt i takt med antallet af meteorologiske depressioner, altså lavtryk. I den forstand kan klimaet måske siges at virke ind på sindsstemningerne i et land: Depressionerne kommer fra Nordsøen; fra oktober til marts blæser de med vestenvinden ind over os. – Men igen: Der er ikke nogen fast, metafysisk forbindelse; man kan jo sagtens være glad i november. Det er en empirisk, kontingent forbindelse.

Min gamle guru, Michel Serres, mener i øvrigt, at det ikke er tilfældigt, at den rene geometri blev opfundet i Grækenland mens topologien (læren om kurver og flader) blev skabt af nordeuropæere: Al det klare solskin trækker rette linier og vinkler op, mens skyerne, tågen, regnen og mørket forbereder den mere komplicerede, så at sige desorienterede og i en vis forstand stofflige topologi. ■

Det regner

Tekst: Morten Søndergaard

Foto: Ty Stange

1.
 Det regner, det er det, det gør.
 Det regner ned i sproget. Skridt af glas.
 Vi går tur over gennemblødte metaforer.
 Vi lader det ske. Hopper over vandpytter. Våde slagsmål.
 Imponeret styrke manifesteret i skumsprøjt.
 Der er et stort bifald inde i regnen.
 En bedøvelseadfærd fra skumle suk. Vores identitet bliver skyllet af os. Vi drypper livsaligt i døråbninger, kravlende, humpende dråber. I regndansens ekstase begynder vi omstændeligt at gå baglæns. Tørre og biologisk nedbrydelige sidder vi bagefter under de summende popler, mens den sidste rest betydning stiger op fra den smilende afgrund.

2.
 "Then I went into the house and wrote, it is midnight. The rain is beating on the windows. It was not midnight. It was not raining."
 Samuel Beckett, Molloy

3.
 Napoli. Dette venligtsindede kaos er i gang med at udforske tilfældet. Byens lette dramatik opretholder sig ved ikke at komme ud af kontrol. Arabere, tyskere, englændere, italienere. Dufte af koriander og kommen, lyde af stilethæle, bilhorn, den fugtige varme. Et sted udenfor det uoverskuelige ligger vulkanen og tænker sit. Under et halvtag af blik står den lille paraplyselger og håber på regn. Og på vej op ad marmortrappen til det arkæologiske museum med vægmalerierne fra Pompeji, begynder det faktisk at regne. En let og fin sommerregn. Den er sval og jeg sætter mig på trappen og betragter regndråberne gøre marmoren våd og fregnet af små fligede

vandmærker. Dråberne falder også på halvtaget af blik, den diskante prikken, raslende som om småbitte stålkugler faldt ud af en barnehånd. Det regner næsten ikke. Det er den fineste fine regn. Et øjeblik berørt af vand. Den varme marmor får straks dråberne til at fordampe og det klarer allerede op. Jeg mærker den krydrede duft af regn mod varm sten og asfalt. Så er solen fremme igen. Vandet er væk, og ingen kan afgøre, om det virkelig har regnet.

4.
 Tillæg 2 "Upersonlige Verber" (Impersonalier) betyder egentlig blot Verber, der ikke kan bøjes i Person: man kan fx paa Tysk ikke sige ich regne, du regnest, er regnet. Det ejendommelige ved disse Verbers Betydning er, at de betegner en Slags "Forholden sig", hvor man ikke tænker paa nogen særskilt Genstand, der forholder sig paa en bestemt Maade. Tænker vi paa Indholdet af Verber som løbe, sove, være, kan eller maa vi altid tænke paa nogen eller

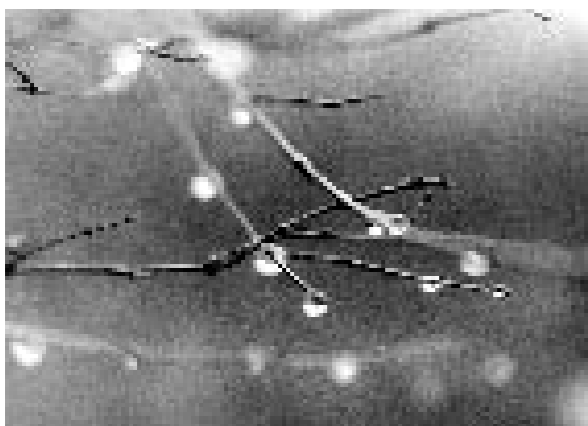

noget, der løber, sover, er. Men til regne, sne, blæse kan vi som Regel ikke tænke andre Subjekter end Regnen regner, Sneen sner, Vinden blæser. Her gaar Genstand (Regn) og Forhold (regne) altsaa fuldkomment op i hinanden, og der er for Tanken ikke noget selvstændigt "logisk Subjekt", hvorom Prædikamentet udsiges, eller hvortil Fænomenet (regner) kan henføres.

Paul Diderichsens, *Elementær Dansk Grammatik*

5. Barndom. Efterår, matematik. Min folkeskole var en lav, hvid bygning, med tage af asfalt dækket af hvide sten. Ruderne kunne åbnes på skrå ud til små gårde med græs. Det regner. Læreren oppe ved tavlen siger: "Hvis vandvognen har kørt, så er gaden våd." Hvis jeg kan ramme skraldespanden med min papirkugle, så elsker Maria mig. Den rammer ikke. "Hvis vandvognen har kørt, så er gaden våd", gentager læreren. Vandvognen? Det var noget, min far kom på eller en stor orange fejmaskine, der også fungerede som støvsuger. Bagefter var gaden våd i et bælte svarende til vognens bredde. Op og ned ad gaden. Hvis det har regnet, er gaden så våd? Hvis min hånd. Hvis så tæt, så min hånd for første gang ned mellem Marias lår. Hun er våd. Hvis. Så. Ikke. Hvis ikke ikke. Hvis det ene så det andet. Hvis gaden. Hvis vandvognen fuld af vand. Hvis så, så hvis. Hvis hvis så så hvis, tænker det inde i mig.

6. "Selv hvis hans drøm faktisk var forbundet med regnens støj, ville han ikke godtage et Det regner fra en der talte i søvne".
Ludwig Wittgenstein, *On Certainty*.

7. Zanzibar. Selvom vi har købt paraplyer hjælper det ikke. Det regner ikke. Det øser ned. Det fosser ned. Det vælter ned. Det regner skomagerdrengene. Skomagerdrengene? Drengene falder, de klamrer sig til hinanden, de vendes i luften, ned, ned, de dratter i store klynger, klumper, klaser, se deres blanke våde sko, deres gennemblødte tøj, nu rammer de jorden, det er forfærdeligt. Det regner ikke, det er skybrud, skyerne bryder sammen, de er store gennemhullede pressninger, der giver efter og tømmer millioner af liter vand over byen. Først er regnen varm, siden bliver den iskold, den slår op fra asfalten i hårde

danmark

sprøjt, den løber i groft sammenvævede tæpper fra tagene, den står ud af nedløbsrør, den får dæksler til at løfte sig, kloakkerne løber over. Det trommer, det hamrer, kugler af vand, vand i tove, regnreb, stænger af vand, vandsøjler, vand der søger opad, baglæns tilbage i skyerne. Og deroppe stopper vandet vand ind i hullerne og regnens maskine standser, løber tør, med ét er den forsvundet. Den enorme blanke regnmaskine kører et andet sted.

8. Og saa mennesket under Egen; han laa og gispede og saa' vemodigt, hjælpeløst op mod Himlen. Han nynnede lidt og opgav det, fløjtede, opgav saa ogsaa dét, vendte sig, vendte sig om igen og lod sine Øjne se paa et gammelt Muldvarpeskud, der var blevet ganske lysegraa af Tørke. Pludselig kom der en lille rund, mørk Plet paa den lysegraa Muld, én til, tre, fire, mange, flere endnu, hele Tuen var ganske mørkegraa. Luften var lutter lange, mørke Streger, Bladene nikkede og svajede, og der kom en Susen, der gik over til Syden: det øste Vande ned.
J. P. Jacobsen, *Mogens*

9. Skal vi give billedet en titel? Indstilling: "Jeg elsker dig" eller "Tak" eller "God jul og godt nytår". Eller: "Det regner." Så står vi igen foran vinduet og fotografere lyn. Blitz over indsigters sæd. En lunge driver ude i regnen. Bliv i billedet! Smil! Men vi er aldrig rigtig gode på billeder. Fremkaldte står vi på ordenes våde gulve, ekstatiske dervisher der drejer som tåber. Måske giver det hele sig selv. Et billede af huset i huset. De har sat vores møbler ud i regnen. Hvorfor har de sat vores møbler ud i regnen? Det skal ikke ske igen. Flytningen er hurtigt overstået. Huset er et praktisk rejsemøbel, kompakt og automatisk. Indstilling: "Hus". Eller: "Regn". Jeg aner ikke, hvor mange gange jeg har fotograferet det. Det er huset, det hus, som vi ikke kender, men vi lever i som lysfølsomme dyr. Mindelser om andre huse vi bærer rundt på, smykker der ikke kan tages af. Regnhuse. Sneglehuse. Det regner gennem taget, og vi stiller dåser frem til dråberne: Denne lyd af vand mod blik. Klik. Klik. Vi stiller op til fotografering, vel vidende at det ikke er os, der kommer med på billedet. ■

Foto: Lars Gundersen

Når man læser Morten Søndergaards (1963) digtsamling *Bier dør sovende* (1998), støder man på ord som sol, vind, regn, skyer og frost, sne, hav, dråber og krystaller, vandpytter, rimfrost, rimtåge og en lugt af ozon. Vi skrev til forfatteren, der i øvrigt holder af lister, for at høre, hvad de meteorologiske forhold betyder for digtningen. Og vi spurgte til hans syn på det danske vejr – oplevet på lang afstand, Søndergaard er nemlig bosat i Toscana i Italien. I stedet for at svare på spørgsmålene valgte han at skrive teksten "Det regner".

Søndergaards forfatterskab har i høj grad kredset om forholdet til den ydre verden. Det derude eller det, der regner. Senest har relationen mellem tingene, erindringen, hjernen og byen fyldt den poetiske roman *Tingenes orden* (2000). Siden debutbogen med den varme titel *Sahara i mine hænder* (1992), har han også udgivet den endnu hedere digtsamling *Ild og tal* (1994) og prosadigtene *Ubestemmeligheder* (1996), der bl.a. ligner Vesterbro i København.

JH